

מִצְוַה אֵיהוּ נִפְשָׁא, רוּחָא אֵיהוּ תוֹרָה, ובתפילת האדם הזה מצווה הקב"ה את עבדו מטטרו"ן השמר לך וגו', דהיינו שאין ראוי לרוח הבא מהבן שהוא ז"א לשכון על אותו אדם ולקבל תפילתו, כי הנה אפילו לנפש הבאה מהמלכות הנקראת מצוה אין ראוי לה לשכון על אותו אדם כלל וכ"ש לרוח שהוא סוד התורה דת"ת שאין הוא זוכה לה כלל, ולכן יש לו רק נפש ממדרגה פחותה[שו].

לא המדרש עיקר אלא המעשה

וּבְגִין דָּא אִזְקְמוּהָ מְאִירֵי מְתִיבְתָּן, לֹא הַמְדָּרְשׁ הוּא
הַעֵיקָר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה ומשום כך ביארו ראשי הישיבה לא המדרש

אור הרשב"י

כמו רחמנות וג"ח באות ממנה כי בישראל נפש זו דקליפה היא מקליפ' נוגה שיש בה ג"כ טוב והיא מסוד עץ הדעת טוב ורע: משא"כ נפשות אומות עובדי גלולים הן משאר קליפות טמאות שאין בהן טוב כלל כמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ג וכל מיבו דעבדין האומות עובדי גלולים לגרמיהו עבדין וכדאיתא בגמרא ע"פ וחסד לאומים הטאת שכל צדקה וחסד שאומות עובדי גלולים עושין אינן אלא להתייהר כו', ונפש השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל ממש כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ואתה נפחת בי וכמ"ש בזוהר מאן דנפח מתוכיה נפח פי' מתוכיותו ומפנימיותו שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפיהתו בכח.

[שו] ובענין זה איתא בתניא ליקומי אמרים פרק א' וז"ל: הרח"ו ז"ל בשער הקדושה (ובע"ח שער נ' פ"ב) דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות דכתיב ונשמות אני עשיתי שהן שתי נפשות נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הנוף וכדכתיב כי נפש הבשר בדם היא וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה דהיינו כעס וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה. ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג. והוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים מיסוד הרוח. ועצלות ועצבות מיסוד העפר. וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם

הלימוד היומיומי

עיקר אלא המעשה, [ש] דהיינו שע"י המעשה שורה עליו הנפש דעשייה ועי"כ היא כסא שתשכון עליו הרוח מהתורה דת"ת שהוא לומד בבית המדרש. וּבַאֲתֵר אַחֲרָא אֲמָרוּ, כָּל שִׁירָאת חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֻכְמָתוֹ, חֲכָמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכוּ'. יִרְאֵת חֲטָאוֹ, אֵימָא עֲלָאָה, תְּשׁוּבָה. חֲכָמָה, אֲבָא עֲלָאָה והנה במקום אחר למדנו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת ואם לאו אין חכמתו מתקיימת, [שח] והוא מאחר שיראת חטאו נמשכת מאמא עלאה בינה הנקראת תשובה, והחכמה נמשכת מאבא עלאה חכמה, ומשום כך צריך יראת חטא דבינה בטרם החכמה דאבא, כי לעולם הנקבה צריכה לבוא לפני הזכר, ולכן המעשה דמלכות עיקר ורק אח"כ הוא זוכה למדרש דתורה דת"ת שממנו הרוח (יהל אור). כִּד אֲקָדִים ה' זַעֲיָרָא, דְּאֵיהִי מְצוּהָ, שְׂרִיָּא עֲלֵיהָ תוֹרָה, דְּאֵיהִי ו' ולכן כאשר האדם מקדים את האות ה' הקטנה והאחרונה דמלכות שהיא סוד המצוה, יכול שתשרה עליו התורה של אות ו' דו"א שממנו הרוח. וְכִד אֲקָדִים יִרְאֵה לְחֻכְמָה, דְּאֵיהִי ה' עֲלָאָה, שְׂרִיָּא עֲלֵיהָ חֲכָמָה, דְּאֵיהִי י' וכאשר הוא מקדים את היראה דבינה לחכמה שזו הבינה היא האות ה' הראשונה והעליונה דהוי"ה שממנה הנשמה, אז יכול ע"י לימוד פנימיות התורה שתשרה

אור הרשב"י

חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת הוא היה אומר כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת.

[ש] כדאיתא באבות פרק א' משנה יז שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וכל המרבה דברים מביא חטא.

[שח] כדאיתא באבות פרק ג' משנה ט' רבי

הלימוד היומני

עליו החכמה שהיא אות י' דהוי"ה שממנו פנימיות הנשמה הנקרא חיה. **וְאֶקְרִי בֶן.**
וּמִכָּאן, (דברים יד) **בָּנִים אַתֶּם לַיְי' אֱלֹהֵיכֶם** ובזה הוא נקרא בן לקב"ה
 מצד האצילות ולא עבד בלבד, ומכאן נאמר עליו 'בנים את לה' אלהיכם'.

הזוכה לשם הוי"ה נקרא בן בסוד האצילות

וְהָאִי אִיהוּ (שמות א) **זֶה שְׁמִי י"ה לְעוֹלָם, וְזֶה זְכָרִי ו"ה.**
שְׁמִי עִם י"ה, שֵׁם"ה. וְזְכָרִי עִם ו"ה, רמ"ח. וְכִלְהוּ
תרי"ג. וכן זה האדם הזוכה לשם הוי"ה נאמר עליו 'זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור',
 דהיינו שמ"י עם אותיות י"ה הוא שס"ה מצוות לא תעשה, ותיבת זכר"י עם אותיות ו"ה הוא
 רמ"ח מצוות עשה, שביחד הם מנין תרי"ג מכח שם הוי"ה דאצילות שהזוכה לזה הוא נקרא
 בסוד בן דאצילות. **דְּהֵינּוּ תרי"ג פְּקוּדֵינּוּ, דְּאֶתְיִיְהִיבוּ לְבָנֵינּוּ**
קְדִישֵׁינּוּ, לְמַהוּי לִזְוֵן חוּלְקָא בְּשְׁמִיָּה, הִדָּא הוּא דְּכֶתִיב,
כִּי חֶלֶק יְהוָה עִמּוֹ והם סוד תרי"ג מצוות שניתנו לישראל הבנים
 הקדושים בכדי שע"י קיומם יהיה להם חלק בשם הוי"ה שלו, כי זהו מש"כ 'כי חלק ה' עמו',
 דהיינו שע"י קיום תרי"ג מצוות יש לעמו חלק ביהו"ה שמו.

כפי צער ישראל על רוחק הגלות כך הם יזכו לגאולה ברחמים בב"א

וְכֵד אֶקְדִים תּוֹרָה לְמִצְוָה, אִז חֲכָמָה לִירָאָה. אֶתְהַפֵּד
שְׁמִיָּה עֲלֶיהָ לְנוֹקְבָא, מִדַּת הַדִּין, פְּגוּוֹנָא דָּא
הוּא"י אמנם כאשר הוא מקדים את התורה דו' למצוה דה' אחרונה או חכמה די' ליראה

דה' ראשונה, שבזה הוא עובר על דברי תורה, אז לכן מתהפך עליו שם הוי"ה לבחינת נוקבא שהיא מידת הדין ובוזה שם הוי"ה נעשה למפרע בצירוף הוה"י. **דְּאֵתְהַפֵּךְ לִיָּהּ בְּלֹא לְדִינָא, וְקִשִּׁין מְזוּנוֹתָיו בְּאוֹרֵייתָא, בְּקִרְיַעַת יָם סוּף** ובוזה מתהפך לו הכל לדין ובוזה קשים מזונות תורתו בקריעת ים סוף, ואין הוא ישיג את אמיתתה של תורה כלל. **וּכְגֻוּוֹנָא דָּא פּוֹרְקָנָא, אִם זָכוּ יִפְקֹון בְּרַחְמֵי, הֵדָּא הוּא דְכֻתִּיב,** (ישעיה סו) **בְּטָרָם יָבֵא חֶבֶל לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר, וַיִּפְקֹון בְּרַחְמֵי** וכן הדבר בעל הגאולה, כי אם ישראל יזכו הם יצאו ברחמים כי זהו מש"כ 'בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר', דהיינו שגאולתם תהייה בבחינת זכר שהוא רחמים בסוד עם ענני שמיא[שט]. **וְאִי לֹאוּ אֶקְדִּים רַחְמֵי, וַיִּפְקֹון בְּצַעְרָא. וְשִׁפִּיר דְּאֶקְדִּים צַעְרָא וְדִינָא לְרַחְמֵי** ואם לאו הקב"ה יצטרך להקדים להם רחמים בכדי שיוכלו להיגאל, ואז הגאולה תהיה בצער בסוד עני ורוכב על חמור, אמנם טוב יותר להקדים את הדין והצער לרחמים, דהיינו שצריך להקדים בטרם הגאולה צער על הגלות כי אז הגאולה תהיה ברחמים. **וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָּהּ, מְאִירֵי מִתְנִיתִין לְפִוּם צַעְרָא אֲנָרָא** ומשום כך אמרו חז"ל בעלי

אור הרשב"י

עני ורכב על חמור! - זכו - עם ענני שמיא, לא זכו - עני ורוכב על חמור. אמר ליה שבור מלכא לשמואל: אמריתו, משיח על חמרא אתי, אישדר ליה סוסיא ברקא דאית ליו! - אמר ליה: מי אית לך בר חויר גוויי?

[שט] וכדאיתא בסנהדרין דף צח עמוד א' אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב בעתה, וכתיב, אחישנה! זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה. אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה, וכתיב